

QIMMILIVIK

Angajullit atuarfiat

Kangiata Illorsuani qimmilivik podcastini qulingiluaasuni ataasiuvoq.

Atuartsissut

Atuartsissutinut arlalinnut tunngasoq – oqaatsit, ilisimatusarneq biologi pingaartinnerullugu.

Piginnaaneqarfiit

Pinngortitaq/Kulturi/Teknologii

Ilikkagassatut anguniagassat

- Qimmit kangianut pingaassusaat atuartut tunngaviusumik ilisimasaqarfigilissavaat.
- Kangiata eqqaani inuunermi sermip pingaassusaa atuartut ilisimasaqarfigilissavaat.
- Atuartut attaveqatigiinnermi suleqatigiinnermilu pikkorissusertik sungiusassavaat.

Aaqjissuussineq

Atuartut marlukkaarlutik kisimiillutilluunnit suliaqarnissaat innersuussutigaarput. Atuartumut ataasiakkaamut suna iluarnerusoq, suullu piginnaasat ineriartortissanerlugit apeqqutaatillugit. Eqqumaffigiuk, imaanngittoq kammaginerpaasat pitsaanerpaamik suleqatigigit. Tassami atuartut suleqatigiinnerat suleqatigiinnermut tunngamat, katerisimaarniinnaanani.

Atuakkamut Book Creatorimut ilitsersuut

Atuagaq Book Creator *Qimmilivik* atuartut atuagarivaat, podcastimut *qimmilivimmut* atasoq. Podcastip 05:38 sivissuserivaa.

Ingerlanermi atuartut ilinniarnerminnut misissuinerat, misiliinerat pilersitsinerallu immikkut isiginiarneqarpoq.

Ingerlaneq immikkoortunut pingasunut agguagaavoq:

- Podcastip tusarnaannginnerani sulineq.
- Podcastimik tusarnaarneq sulinerlu.
- Podcastimiit sammisaqarluni ilisimasaqarlunilu sulineq.

Podcastip, atuartunut ilisaritinnginnerani, tusarnaqaarnissaa innersuussutigaarput.

Quppernermiit quppernermut ilitersuut – atuakkamut Book Creatorimut “Qimmilivik”

Kangiata Illorsuanut tikilluarit qupperneq 4-7

Atuartut Kangiata Illorsuata assingi marluk takussavaat, aasakkut ukiukkullu.

Klassemi oqaluuserisinnaavarsi:

Kangiata Illorsua suunersoq.

- Kangiata Illorsuata eqqaa qanoq isikkoqarpa.
- Aasap ukiullu assigiinngissusaat.
- Najugassinni aasap ukiullu qanoq assigiinngitsigippat.

Nunap assinga Ilulissat qupperneq 8-9

Nunap assinga oqaluuserisiuk aammalu inuit qassit Ilulissani najugaqarpat, illoqarfinnilu najugarisarni inuit qassit najugaqarpat?

Uani najugaqarpunga qupperneq 10-11

Atuartut nunarsuup assingata ilaa takussavaat.

Atuartut tikkuut atorlugu sumi najugaqarnerlutik takutissavaat.

Tikkuut karsimi qaqortumiippoq nunallu assingatigoortillugu.

Klassemi oqaluuserisinnaavarsi:

- Ilulissat illoqarfissilu imaluunniit nunaqarfissilu assigiinngissutai assigiissusaalu.

Tusarnaarit oqaluttuarlutillu qupperneq 12-13

Taava maanna atuartut podcasti Qimmilivik tusarnaassuaat. Podcasti qupperneq 12-imi asseq toorlugu nassaarissavarsi.

Atuartut marlukkaarlutik eqimattakkaarlutilluunniit tusarnaarnissat innersuussutigineqarpoq.

Atuartut [Walk and Talk](#)-iliortikkitt podcasti pillugu oqaloqatigiisillugit.

Qupperneq 13-imi atuartut podcasti pillugu oqaluttuassapput. Oqalulluni allagartaliqassani allatamik, assimik nipimilluunniit immiussamik ikkussisinnaapput.

Book Creator webimi imannak nipimik immiussisarput:

1. **+** tooruk
2. **Add Sound** toqqaruk
3. **Toortaqaq aappaluttoq** tooruk
4. Immiussineq naamassippat **toortaqaq aappaluttoq** tooqqiguk
5. **Yes** tooruk

Book Creator app-imi imannak nipimik immiussisoqartarpoq:

1. **+** tooruk
2. **Optaq** toqqaruk

3. **Start optagelse** tooruk
4. Immiussineq naammassippat **stop optagelse** tooruk
5. **Brug optagelse** tooruk

Maanna immiussaq nipit ilisarnaataanik ilisisarnaateqalerpoq. Ilisarnaat kissaatigisamut ilineqarsinnaavoq. Immiussaq tusarnaqaattaarneqarsinnaavoq.

Klassit katersuunnerat

Qupperneq 12-13 suliaralugu naammassippat, klassi ataatsimoorluni oqaloqatigiinnissaa innersuussutigineqarpoq.

Allattarfissuarmi allannissarsi isummallu imarisai oqaatsillu paasinnissutissat allannissaat innersuussutigaarput.

Klassen oqaluuserisinnaavarsi:

- Atuartut podcastimut tusarnaarnerminni suna tupaallaatigivaat.
- Podcastimi isummat imarisaat oqaatsillu paasinnissutissat tusaavaat.

Oqaloqatigiinnermi ataatugaaniittut isumassarsiorfittut atorsinnaavatit.

- Kulturi
Kulturi naleqartitanik ataatsimoorussanik, ileqqunik, ilitsoqqussanik, ilisimasanik isummanillu imaqarpoq, taamaasilluni inuiaqatigiit inuilluunniit ataasiakkaat oqaluttuarisaanermi sumiiffimmilu takutittarlugu.
- Piniartuunermi aalisartuunermilu kulturi
Kalaallit Nunaat Thulemut nunasiartortut siulliilli ukiut 4-5000 matuma siorna pimmatali, pinngortitami pisuussutsit aalisakkat, timmissat nunami imarmilu miluumasut pinngitsoorneqarsinnaangillat. Piniarneq aalisarnerlu sulii inuunermut, inunnut kalaallinullu inuiaqatigiinnut, sulii tunngaviuvoq pingaarutilik. Taaku piunasaqaatit taaneqartut nammineq kulturiserisamik ineriartortitsinermik kinguneqarput, ilitsoqqussanik tulluusimaarutigisanik tunngaveqarlutik.

Kalaallit kulturiat pillugu suna nalunngilisiuk?

Kulturit allat suut nalunngilisigit?

- Inuunermut tunngavik – kalaallit piniarnermut aalisarnermullu kulturiani qimmeq inuunermi tunngaviuvoq.
Inuunermut tunngavik tunngaviliisuvoq, suup ilaa pineqartillugu pingaaruteqartoq. Illu tunngaveqanngikkuni uppissooq. Sermeq isseqartinnagu iminngussooq; serminngortitsinissamut issittariaqarpoq. Qimmit pisat, aalisakkat inuillu sikukkut qaqqakkullu angallannissaannut pisariaqarput, alla pisinnaatinnagu. Qimmit angallassinermut tunngaviupput.

Sooruna qimmit uani kulturimi tunngavigineqartut?

Qimmeqarani piniartuusoqarsinnaava aalisartuusoqarsinnaallunilu?

- Inuunermut qitiusoq – inuiaqatigiinni / pisanik inunnillu angallassinermi.

- Inuiaqatigiinni qimmit inuunermi qitiupput, kinguuariippassuarni pisat nunaqarfimmut angerlaattarpaat, inuillu nunaqarfiit nunallu akornanni angallatarlugit. Inuunermi qitiuneq piumasaqaataavoq suna arlaat ingerlasinnaassappat. Qimmit piumasaqaataapput, pisat nunaqarfinnut illoqarfinnullu angerlaannissaannut.

*Inuunermut qitiuneq inuiaqatigiinnut qanoq isumaqarpa?
Illit ulluinnarni suna inuunerni qitiuva?*

- Kaaviiarneq –pisat kaaviiarnerata sermip kaaviiarnera malittarpaat. Kaaviiarnerup ilisarnaatigaa, suulluunnit utikannera, uteqqinneqartarnera. Ulloq unnuarlu ilisimaneqartumik aalajangersimasumillu ingerlaaseqarpoq. Ullumik unnuamillu agguagaavoq. Ukiup allanngorarnera takkuttarpoq ingerlaqqillunilu, aalajangersimasumik tulleriiaarluni. Sermeq kaaviiarfeqarpoq. Sermip aalanera issimik kiassutsimillu sunnerneqartarpoq (Ukiup allanngorarnerata kaaviiarnera), taassumalu piniagassat inuunissaat sunniuteqarfignarsarlugit.

*Ukiup allanngorarneri sisamat qanoq taaguuteqarpat?
Erngup kaaviiarnerata suna ilisarnaatigaa?
Sermip kaaviiarnerata qimminik sulineq qanoq sunnertarpa?
Ukiup allanngorarneri sermillu kaaviiarnera pissutsinik sunik sunnerneqarsinnaappat?*

- Naleqqussarneq – uumasut tamarmik inuuniarunik avatangiisiminnut naleqqussartariaqarput. Naleqqussarnerup imarivaa, uumasooq avatangiisimi aalajangersimasumi inuussaguni, uuumaannarniaruni inooriaatsimut naleqqussartariaqarpoq. Ummasooq assigiinngitsutigut avatangiisiminut naleqqussarsinnaavoq. Pissusissamisut toqqaanermigut uummasooq sannamigut pissutsimigullu naleqqussartarpoq, inooriaatsimut nutaamut naleqqutilerluni. Pissusissamisut toqqaaneq tassaasinnaavoq, assersuutigalugu ameq meqqulik ineriartuaartillugu, silamut peqqarniittumut naleqquttunngortillugu, soorlu kalaallit qimmiat taamaalisimasooq. Qimmit amertik meqqulik illersuutitut ineriartortissimannikkunikku toqussapput. Taamaasilluni kingornussatut iluaqutit kinguaavinut ingerlateqqinneqassapput, pitsaanerpaamillu naleqqussarsimasooq kisimi uumaanassaaq. Unai takusaqarnerugit ([Den Grønlandske Slædehund](#) qupperneq 13)

*Kalaallit qimmiata qimuttup inuunini qanoq ililluni nunatsinni naleqqussarsimasoraajuk?
Inuusugut qanoq ililluta maanna inuunitsinnut naleqqussarsimavugut?
Ummasut naleqqussartarnerinut allanik assersuutissaqarpit?*

- Nukik – uumasooq inuuniaruni kulhydratinik, orsumik proteininillu nerisariaqarpoq. Uumasut assigiinngitsunut marlunnut agguarneqartarput, autotrofit heterotrofillu.

Autotrofit nammineq kulhydratinik inuussutissaliortarput, assersuutigalugu naasut fotosyntese atorlugu glukoseliortarput.

Heterotrofit uumasut allat nerillugit inuussutissanik pisarput, uani pineqarput orsoq, kulhydratit proteinillu.

Orsoq, kulhydratit proteinillu, aamma inuussutissanik taaneqartartut, celletinni ingerlariaatsinik ataavartitsiniarlutik atorneqartarput, taakkulu uumanissarput qulakkeertarpaat.

Inuussutissat timip uunnissaanut nukissatut atortarpagut timillu cellesa sananeqarneranut atortarlutik. Uani takusaqarnerugit [Den Grønlandske Slædehund](#), qupperneq 42 aamma [Fodring af slædehunde Dyrlægeembedet i Ilulissat - PDF Free Download \(docplayer.dk\)](#)

Nerisassanut pyramide pillugu suna nalunngiliuk?

Suna annertunerusumik pissavarput, orsoq, kulhydratit imaluunniit proteinit?

Qimmit inuillu inuussutissanik agguaqatigiinneri assigiinnissaat ilimagaajuk?

Allattavinga qupperneq 14-15

Maanna atuartut podcastimit suliaqarlutik ilisimasaminnik allattuissapput.

Allattarfissuarmiit samminerani atuartut suliamut tunngasunik taaguutinik allannerini ikiukkit.

Atuartut nipinik, assinik allatanillu suliaqarsinnaapput.

Book Creator webimi:

1. + tooruk
2. Allatamik toqqaagit allallutillu imaluunniit allatassaq mikrofonimut immiuguk.
3. Assinik toqqaagit Googlemilu assinik ujarlerit.

Nammineq assiutitit aamma ikkussinnaavatit.

Book Creator app-imi

1. + tooruk
2. Add text toq qaruk allatassarlu allallugu imaluunniit allataq mikrofonimut tasaturimiittumut immiuguk
3. Add Photo assilu kissaatigisaq ikkullugu.

Atuartut aamma titartaariarlutik quppernermut ikkussinnaavaat. Siuliani nassuiarneqarneratuut assit ikkutikkitt.

Ingerlaneq tamaat allatat pisariaqartitaq malillugu takoqqinneqarsinnaapput.

Qimmeq qimuttoq pillugu videoliaq qupperneq 16-21

Maanna atuartut Kalaallit Nunaanni nutaaliaasumi qimmeq qimuttoq pillugu filmisapput.

Statens Naturhistoriske Museumimi videoliani tallimaasuni inuit tallimat qanittumi malinnaaffigai, taakku tamarmik Kalaallit Nunaanni nutaaliaasumi qimmeq qimuttoq ulluinnaannut ilaavoq.

[hjemmesiden](#)imi filmit tallimat nassaassaapput.

Atuakkami filmi tallimaasuni pingasut toqqarpagut. Videot kalaallisuujupput tuluttut allagartalersugaallutik. Videonut ilaapput videot pingasut pillugit allaatigisaq, kiisalu apeqqutit filmimi atuartut takusaat pillugit eqqarsaasersuutaasinnaasut.

Qimmeq qupperneq 22-23

Uani atuagaq *Qimmeq* atuarneqarsinnaavoq tusarnaarneqarluniluunniit, kalaallisut qalunaatulluunniit, taanna kalaallit qimmiannut qimuttumut tunngavoq.

Podcasti qupperneq 24-25

Maanna atuartut qimmit qimuttut pillugit ilisimasatik podcastiliorlutik atussavaat.

Kangiata Illorsua, nutaamik Kalaallit Qimmiat Qimuttoq pillugu, podcastiliorlartuq ikiussavarsi. Podcastimi atuartut qimmit qimuttut pillugit oqaluttuassapput: I podcasten skal eleverne fortælle om slædehundenes:

- Kangiani inuunermut pingaarutaa.
- biologii
- pilerfik
- qimmitut sulisutut atorneqartarnera.

Podcasti kalaallisut, qallunaatut tuluttulluunniit suliarineqarsinnaavoq.

Atuartut podcasti qupperneq 24-25-mut ikkutissavaat. Assinik/modellinik allanilluunniit ilasinaavaat.

Sammissassanut allanut siunnersuutit

- Atuartut Kalaallit Qimmiat Qimuttoq pillugu oqalugiarnissamik aqqissuitissigit. Klassinuusinnaavoq, angajoqqaanuusinnaavoq, utoqqarnuusinnaavoq imaluunniit allanuusinnaavoq.
- Atuartunut podcasti podcastileriffimmut ilumoortumut saqqummersitsissiuk.

Atuakkap suliarineranut nassuiaat

Podcasti Qimmilivik Kangiata Illorsuata Ilulissaniittup ineriartortitaraa.

Podcastimi Qimmilivimmi ilinniartitsinermi atortussat Lotte Brinkmannimit Anholtimeersumit ineriartortinneqarput Leg med IT siunnersuisoqatigalugu.

Atuartut atuagaat Book Creator suliniummit Nutaaliortameersuavoq Kivitsisamiit. Qiortagassaq Rikke Falkenberg Kofoedimit aamma Daniella Manuelimit, Leg med IT-mit ineriartortinneqarpoq.

Ilinniartitsinermi atortussat Qimmilivik Creative Commons kreditering-licens CC:BY-mit saqqummersitaavoq.

Suliniut-Qimmeq Ilisimatusarfimmiit Københavns Universitetimiillu ineriartortinneqarpoq. Meeqqat atuagaat Qimmeq - kalaallit qimmiat qimuttoq - Anne Katrine Gjerløffimit, Ilisimatusarfimmiit Statens Naturhistoriske Museumimiillu ineriartortinneqarpoq.

Atortussat allannertaat, suliassartaat assiliartaallu agguarneqarsinnaapput,
saqqummerseqqinneqarsinnaapput suliareqqinneqarsinnaallutillu, taamaallaat
suminggaanneernersut nalunaarutigalugit tassalu 'Hundepladsen by Isfjordscenteret Ilulissat'.